

Centrs MARTA
NOTIKUMI un REZULTĀTI
GADA PĀRSKATS PAR 2021. GADU
Rīga, 2022

www.marta.lv
@CentrsMARTA

“Gads ir īpašs ar saņemtajām atzinībām par darbu, kā arī jauniem draugiem un atbalstītājiem, kas izrādīja interesi ar mums sadarboties un arī finansiāli atbalstīt. Patīkama un neticama sajūta. Vienlaicīgi arī darbs ļoti profesionālā komandā, ko šobrīd ir izdevies izveidot”, Iluta Lāce, Centra MARTA vadītāja.

PAKALPOJUMI. Apjoms un tendences

Covid krīzes apstākļos par 40% pieauga saņemto zvanu skaits, kā arī tika sasniegts rekordliels vardarbības upuru skaits gada laikā.

Kopumā Centrā MARTA 2021. gadā palīdzība sniegta 471 personai.

Konsultācijas nodrošināja 5 sociālie darbinieki, 9 psihologi, 2 advokāti, 5 juristi, sociālais rehabilitētājs un psihologa asistents.

2021. gads ir zīmīgs arī ar vislielāko cilvēku tirdzniecības upuru skaitu gada laikā - pakalpojums nodrošināts 24 cilvēku tirdzniecības upuriem.

Rīgā kopumā nodrošinātas 1799 psihologa konsultācijas. Vidēji 60 klientes mēnesī saņēma psihologa pakalpojumu, vidēji 9 klientes – jurista pakalpojumu.

Ar Rīgas Sociālā dienesta atbalstu novadīta atbalsta grupa 12 vardarbībā cietušajām sievietēm, nodrošinātas 2 individuālās rehabilitācijas programmas gadījumiem ar augsta riska vardarbību.

Par DOD5 finansējumu (Fonda ziedot.lv programma “Palīdzī izrauties no vardarbības”) sniegta palīdzība 113 vardarbībā cietušām personām, no kurām 107 bija sievietes un 6 – vīrieši.

Notika 5 koučinga grupas nodarbības 9 dalībniecēm, kuru vadīja brīvprātīgais koučs, kā arī gada garumā darbojās mākslas terapijas grupa, ko vadīja brīvprātīga mākslas terapeite.

Sadarbībā ar krīzes un konsultāciju centru “Skalbes”, “Centru Dardedze” un “Mācību centru MKB” metodikā darbam ar vardarbībā cietušām un vardarbību veikušām personām apmācīti 85 sociālie darbinieki no visas Latvijas.

Centra MARTA speciālisti piedalījās vienā no Latvijā lielākajām iespējamās cilvēku tirdzniecības – darba ekspluatācijas palīdzības centros atkarīgiem cilvēkiem operācijā “Neatkarība Balt” Kurzemē, Vidzemē un Latgalē, kad Valsts policija aizturēja organizētu grupu astoņu personu sastāvā, tostarp iespējamo grupas līderi un viņa līdzdalībniekus. Dažādās vietās Latvijā, kur no narkotikām un alkohola atkarīgiem cilvēkiem bija piedāvāts saņemt atkarību profilakses programmu, reliģijas ideju aizsegā kopumā 105 cilvēki tika iesaistīti smagā un ilgstošā piespiedu darbā lauksaimniecībā un mežizstrādē. Upuri bija izmitināti antisanitārās telpās ar ierobežotām iespējām centrus pamest. Policijas rīcībā esošā informācija liecina, ka strādniekiem par darbu neko nemaksāja, taču lielāko daļu nopelnītos līdzekļus savā starpā sadalīja organizētās grupas dalībnieki.

“Man bija izaicinājums doties uz Latgali, nakts vidū, nemaz nezinot uz kurieni un līdz galam nesaprotot kāpēc. Emocionāli grūti bija pieredzēt klientu alkohola atkarību “atkritienus”, pieredzēt strauju izaugsmi un tad to, ka klients piedzeras un apzog dzīvesvietu, kurā viņu esam iekārtojušas, neierodas darbā, kuru viņam esam atradušas, vai pazaudē telefonus un drēbes, ko esam sarūpējušas”, Linda Saviele, Centra MARTA psihologa palīdzē.

Lai nodrošinātu maksimālu ātru un efektīvu rehabilitācijas pakalpojumu cietušajiem, papildus tika noslēgti sadarbības līgumi ar 8 speciālistiem, tai skaitā psihologa palīgs, medmāsa, atkarību profilakses speciālists. Centra MARTA komandai Rīgā pievienojusies vēl viena sociālā darbiniece un psihologa palīgs.

Apbalvojums

Novērtējot Centra MARTA ieguldījumu bērnu seksuālās ekspluatācijas prevencijā, Zviedrijas karaliene Silvija 2021. gada rudenī Stokholmā pasniedza nozīmīgo Child10 balvu.

Inese, 27 gadi

2021. gadā Inese atnāca uz centru MARTA pēc palīdzības.

Konsultācijās jaunā sieviete atklāja bērībā piedzīvoto. Inese bija vienīgais bērns un visa viņas bērība pagāja kopā ar māti un patēvu.

Jau no piecu gadu vecuma, kad mamma bija darbā, Inese cieta no patēva seksuālas vardarbības. Vēlāk jau Ineses patēvs meiteni nodeva seksuālai ekspluatācijai citiem vīriešiem - gan zināmiem, gan sludinājumos uzrunātiem.

Patēvs Inesi iesēdināja auto, klusējot aizveda pie viņai nezināmiem vīriešiem, ievada pameitu viņu dzīvesvietā, bet pats uz laiku devās prom, kad atgriezās - vīrieši patēvam finansiāli atlīdzināja par Ineses laiku. Pēc notikušā patēvs Inesi veda uz mājām klusējot, neviens nekad neko neteica.

Mātei nedrīkstēja neko izpaust, par to Inese bija saņēmusi gan draudus, gan pieredzējusi fizisku vardarbību.

Kad Inesei bija 17 gadu, viņas māte pārtrauca attiecības ar patēvu, seksuālā ekspluatācija beidzās. MARTA speciālistiem joprojām no cietušajām sievietēm jāuzklausā pieredze saskarsmē ar tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem. Situācijā, kad Inese bija gatava ziņot Valsts policijai par bērībā veikto noziegumu, viņai izmeklētāja vairākas reizes jautāja: “Vai tiešām vēlaties rakstīt iesniegumu? Viņš tomēr bija jums tuvs ģimenes loceklis.”

Komanda

Ārējiem apstākļiem kļūstot sarežģītākiem un ievērojami pieaugot darba apjomam, aug arī Centra MARTA komanda. MARTĀ dažādos veidos un dažādās profesionālās jomās Rīgā, Liepājā un Rēzeknē sadarbojas 45 cilvēki, kas kopā veido aizrautīgu komandu ar savu īpašo redzējumu līdztiesīgas sabiedrības veidošanā. Plašs starptautisko un nacionālo kontaktu loks, vajadzību pārzināšana, speciālistu personības, zināšana un pieredze kopā veido MARTU.

“2021. gads ir bijis izaicinājumu un grūtību pilns. Savā ziņā ir pat grūti izdomāt prieciņus, tomēr, pozitīvi ir tas, ka šogad ir izveidojusies laba sadarbība ar policijas darbiniekiem, ir ierosinātas vairākas krimināllietas pēc tam, kad esam ziņojuši par noziedzīgo nodarījumu, cilvēku tirdzniecību.

Prieks, ka bija iespēja piedalīties lielajā CT policijas operācijā, bija izaicinoši, bailīgi un interesanti reizē.

Ļoti novērtēju iespējas, kuras “Centrs MARTA” ir sniedzis, visas apmācības, piemēram, bērnu tiesību aizsardzības kursus”, Annija Vilcāne, Centra MARTA juriste.

CENTRS MARTA RĒZEKNĒ

2021. gadā pēc palīdzības vērsās 40 klienti no visa Austrumlatvijas reģiona: Gulbene, Balvi, Madona un Madonas novads, Rēzekne, Rēzeknes novads, Ludza, Ludzas novads, Viļāni, Varakļāni, Krāslava, Daugavpils, arī no Ogres un Rīgas.

Pavisam nodrošinātas 393 konsultācijas pieaugušajiem un 22 bērniem.

Dominējošais vardarbības veids ir emocionālā vardarbība, kas vienmēr ir kopā ar vēl kādu vardarbības veidu: fizisku, seksuālu, ekonomisku. Ir gadījumi, kad klātesoša ir vajāšana, draudi un vardarbīga kontrole.

Klientiem atbalsts lielākoties sniegts no Centra MARTA un privātu ziedotāju līdzekļiem, jo lielākā daļa klientu atzinuši, ka ir bijusi traumatiska pieredze, meklējot palīdzību tuvākajos pašvaldību sociālajos dienestos.

MARTA Rēzeknē cietušajām sievietēm ir bijusi jauna iespēja.

“Paldies sociālajai darbiniecei Lienei, kas mani iedrošināja saņemties iet šo ceļu, Rēzeknes filiāles vadītājai par atbalstu, juristam Kristapam par juridisko palīdzību un atbalstu smagajos tiesvedības darbos, psiholoģei Ilonai par palīdzību atrast sevi un saņemties iet līdz galam un iemīlēt sevi, kā arī Maijai un Jūlijai par mākslas terapiju! Paldies, pateicoties jūsu darbam, mana dzīve ir sakārtojusi, es esmu laimīga un ar optimismu raugos savā dzīvē! Jūs esat labākie”, raksta Viktorija, Centra MARTA kliente.

Nereti dažādās sarunās izskan apgalvojums, ka “Latgalē tak cilvēku tirdzniecība nav!”, kas nozīmē, ka trūkst izpratne par riskiem un realitāti.

Saskatām, ka visā Latgales reģionā būtu mērķtiecīgi jāstrādā pie tā, lai sniegtu personām ar garīga rakstura traucējumiem nepieciešamo atbalstu, jo viņi atrodas ļoti ievainojamā stāvoklī un ir pakļauti lielam cilvēku tirdzniecības riskam gan darba ekspluatācijā, gan seksuālā ekspluatācijā.

Daļa klientu, kas vērsās pēc palīdzības Rēzeknes filiālē, ir cietuši vai cieš no atkarību problēmas (alkohols, apreibinošo vielu lietošana), kā arī pēc atbalsta vairākkārtēji vērsušies klienti ar garīga rakstura traucējumi. Diemžēl filiālei nav nepieciešamās kapacitātes un cilvēkresursu, lai

nodrošinātu atbalstu sarežģītos gadījumos. Tāpēc būtu ļoti svarīgi stiprināt institucionālo sadarbību.

Lauma, 31 gads

Lauma 16 gados apprecējās ar Mihailu (27), viņiem piedzima dēls, tagad jau pusaudzis. Mihails bija dzīvespriecīgs un draudzīgs, strādāja algotu darbu un bieži bija komandējumos.

Reiz, aizbraucis komandējumā, viņš pazuda uz vairākiem mēnešiem. Kad atgriezās, izlikās, ka nekas nav noticis un neko nepaskaidroja.

Kopdzīves laikā viņš Laumai atgādināja, ka “viņa bez viņa nav nekas”, “ir slikta māte”, “neciena viņa vecākus” un “dzīvo uz kakla”. Mihails dūsmās bija fiziski vardarbīgs.

Lauma aizbēga no mājām un dēlu atstāja pie Mihaila māsas.

Mihails tagad ierobežo Laumas iespējas komunicēt ar dēlu, ir draudējis piekaut savu māsu, jo viņa motivē bērnu sazināties ar Laumu. Mihails vajā arī citas sievietes, ja viņas ir atteikušās būt vīrieša mīļākās. Policijas ierosinātās lietas ir slēgtas pierādījumu trūkuma dēļ.

Dēls izvairās sazināties ar Laumu, no tēva viņš ir saņēmis dārgu telefonu un lielu kabatas naudu.

Laumai ir sajūta, ka Mihails dēlu ir uzpircis.

“Latgales reģionu raksturo zemi sociālekonomiskās labklājības rādītāji, te ļoti daudz kā trūkst. Ticu, ka, plānojot tālredzīgi, ir iespējams rast risinājumus dažādām problēmām. Ļoti ceru, ka pienāks brīdis, kad cilvēks Latgalē būs vērtība, neatkarīgi no savas izcelsmes un sociālā stāvokļa, valodas prasmēm un paziņu loka, konta izraksta vai darba, ar ko pelna savu dienišķo iztiku. Un kamēr tas nav noticis, katrs no mums var nonākt cietušā lomā. Kopīgā atbalstā, sadarbībā, atbildībā un drosmē būtu iespējams šo situāciju mainīt”, Ligija Purinaša, Centra MARTA Rēzeknes filiāles vadītāja.

Vardarbība ģimenē Austrumlatvijas reģionā nav pietiekami apzināta, kā arī tās risināšanai reģionā trūkst gan institucionālās, gan cilvēkresursu kapacitātes, gan joprojām jūtams sociālais spiediens (aizspriedumi; upura vainošana un kaunināšana; ciešanas kā individuālajā pieredzē balstīts uzskats; agrās laulības; sabiedrības klusēšana – tas viss veido augsni vardarbības ģimenē kā sociālas problēmas attīstībai).

Mudināt cietušos meklēt palīdzību visefektīvāk varētu sadarbībā ar reģiona sociālajiem dienestiem, strādājot pie sabiedrības informēšanas un vienotā redzējumā sakņotas publiskās komunikācijas par vardarbības ģimenē problēmas esamību un vajadzību to risināt, uzsverot, ka vardarbība ģimenē ir visas sabiedrības atbildība.

2021. gadā turpinājās darbs pie vietējā mēroga sociālās jomas speciālistu izglītošanas. Latgales reģiona sociālās jomas speciālistiem tika izsūtīta informācija par iespēju piedalīties vairākos semināros un stiprināt savas zināšanas dzimumu līdztiesībā un vardarbības atpazīšanā:

*Eiropas Padomes seminārs par Stambulas konvencijas ratificēšanu Communication workshop “Building engagement: #IstanbulConventionSavesLives”

*Centra MARTA un Labklājības ministrijas organizētais seminārs “Emocionālā vardarbība. Starpinstitucionālā sadarbība gadījumu risināšanā un atbalsta iespējas”

2021.gadā arī tika stiprināta sadarbība ar valsts līmeņa biedrībām un NVO: “Atbalstu Latviju” un “SAFE SPACE”. Sadarbībā ar biedrību “SAFE SPACE” tika aktualizēts dzimumu līdztiesības

jautājums, aizsākot diskusiju par to, kā dinamiskajā un mainīgajā 21.gadsimtā jūtas Latgalē dzīvojošie vīrieši.

Pateicoties "King Baudouin Foundation" uzsākts projekts SAFE+FREE IN LATGALE, kura ietvaros no 2021.gada oktobra līdz 2022.gada janvārim attālināti norisinājās pirmā atbalsta grupa "Stipra un drosmīga" vardarbībā cietušām sievietēm.

*"Liels paldies par atbalsta grupu! Tā beidzot man ir ļāvusi atbrīvoties no tā pagātnes bubuļa, kas man vilkās līdzī un skatīties ar vienaldzību uz to visu. Jūs esat lieliski speciālisti un cilvēki! Esmu ļoti laimīga iepazīt tik daudz foršas meitenes un uzklaustīt katru no viņu stāstiem, un arī savā ziņā sniegt atbalstu. 12 nedēļas paskrēja nemanot taču priekš manis tas bija un it ļoti īpašs un svarīgs",
Iloņa, Atbalsta grupas dalībniece.*

Atbalsta grupās aicinātas piedalīties arī dalībnieces bez latviešu valodas zināšanām, nodrošinot atbalstu arī krievu valodā. Tāpat projekta ietvaros tiek gatavoti informatīvie materiāli par vardarbības atpazīšanu latviešu un krievu valodās.

Nozīmīgi, ka vardarbības tēma aizvien skaļāk ieskanas latgaliešu kultūrtelpā, aktualizējot sieviešu balsis - Sandras Ūdres "Tīsīs syla bolsi", Anneles Slišānes "Touraga stuosti" un reperes Ūga daiļrade.

CENTRS MARTA LIEPĀJĀ

"Ja mūsu profesionalitātes apliecinājumam kalpo reģistrācija sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā, tad cilvēcīgumu nevar izmērīt un izsvērt. To mūsu klienti piedzīvo sadarbības laikā; savukārt mums svarīga ir uzticēšanās, atsauksmes un rekomendācijas. Mēs, MARTA komanda Liepājā, esam izveidojuši un spējuši saglabāt uz klientu centrētu pieeju un pārlicību, ka tieši vardarbības upuris un viņa pārdzīvojums ir pats nozīmīgākais un vislielākās uzmanības un rūpju vērts. Pateicoties tam aizvien vairāk liepājnieku, kuri cieš no vardarbības, izvēlas tieši mūsu pakalpojumus," Madara Lapsa, Centra MARTA Liepājā vadītāja.

Atbalsts sniegts 140 klientiem - 94 jauni klienti un 46 klienti, kuriem pakalpojumi turpinājās no iepriekšējā gada.

2021. gads iezīmējās ar to, ka pirmo reizi mums starp pilngadīgajiem klientiem bija vīrieši.

Atbalsts sniegts 20 bērniem.

2021. gadā palīdzība tika nodrošināta ne tikai Liepājas iedzīvotājiem, bet arī tuvējās apkārtnes cilvēkiem.

Notikumi

2021. gadā tika uzsākti un veiksmīgi īstenoti divi projekti ar mērķi veicināt vardarbības pret sievieti un bērniem un cilvēku tirdzniecības mazināšanu Liepājas pilsētā un Kurzemes reģionā, bet otrs ar mērķi veidot Centra MARTA Liepājas nodibinājuma ilgtspējīgas attīstības un labas pārvaldības pamatus.

Visa gada garumā ir noticis Liepājas Starpinstitucionālās sadarbības attīstības plāna vardarbības gimenē mazināšanai 2020 – 2025 monitorings un starpinstitūciju sadarbības veicināšana.

Reģistrācija sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un sabiedriskā labuma statuss dod Liepājas MARTAi iespējas pretendēt uz plašākām finansējuma iespējām un iegūt zināmu patstāvību.

Centra MARTA Liepājas filiāle pēc gadu ilgas sadarbības kopā ar vēl 5 nevalstiskajām organizācijām un sociālo pakalpojumu sniedzējiem izveidojusi sociālās jomas organizāciju konsorciju, kura mērķis ir veidot kopīgu redzējumu par sociālās jomas ilgtspējīgu attīstību, sadarboties jaunu sabiedrībai svarīgu pakalpojumu izstrādē, kā arī sniegt ekspertīzi par iedzīvotāju vajadzībās balstītu sociālo pakalpojumu attīstību Liepājas pilsētā un citās Kurzemes reģiona pašvaldībās.

Liepājā izvietota pirmā MARTAs ziedojumu kastīte, kas atrodas Reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra SIA "Liepājas RAS" Nenovērtēto lietu muzejā.

Centra MARTA Liepājas nodibinājums 2021. gadā ir reģistrēts kā sabiedriskā labuma organizācija.

Pateicoties ziedot.lv, bijusi iespēja vairākām klientēm nodrošināt drošu krīzes patvērumu.

Zane, 33 gadi

Zane MARTĀ vērsās saistībā ar emocionālo vardarbību no bijušā vīra un meitas tēva. Zane jau kādu laiku bija šķirusies, jo bija piedzīvojusi vardarbīgu kontroli, ekonomisko un emocionālo vardarbību. Laulībā dzimusī meita tika izmantota manipulācijām. Ir bijuši vairāki tiesvedības procesi par aizgādības tiesībām un saskarsmi. Bijušais vīrs pieprasīja aizvien lielākas tiesības attiecībā uz bērnu, tā liedzot klientei doties pie pašreizējā vīra uz Dāniju.

Zane bija pastāvīgā stresā, jo vienīgais izdzīvošanas mehānisms bija izpildīt bijušā vīra prasības. Pretējā gadījumā Zanes bijušais vīrs vērsās tiesā ar dažādām nepatiesām apsūdzībām.

Zane sadarbojās ar sociālo darbinieci un psihologu vairāku mēnešu garumā, kā arī iesaistījās atbalsta grupā. Laika gaitā tieši Zane kļuva par nozīmīgāko citu grupas dalībnieču iedvesmotāju, vienlaikus būdama ļoti atklāta un nebaidoties izskatīties vāja un ievainojama.

Zanei bija ļoti gūti pieņemt, ka nav nekādu iespēju juridiski šo situāciju atrisināt.

INTEREŠU AIZSTĀVĪBA

2021. gadā visnozīmīgākais sasniegums ir bijis pakalpojuma no vardarbības cietušajām personām uzlabošana sadarbībā gan ar Labklājības ministriju, gan Tieslietu ministriju.

- No 2021. gada vasaras tiesa varmākām var piespriest obligātos rehabilitācijas kursus uzskatu un uzvedības maiņai.
- Īpaši nozīmīgs un milzīgu speciālistu ievēribu guva seminārs "Emocionālā vardarbība. Starpinstitucionālā sadarbība gadījumu risināšanā un atbalsta iespējas", kas kopumā tika skatīts vairāk kā 1100 reizes. Tajā piedalījās 500 zoom dalībnieki – jomas dažādi speciālisti un saņemti vairāk kā 600 FB skatījumi.
- 8. marta kampaņa ar sabiedrības iesaisti, pieprasot ratificēt Stambulas konvenciju. Kartiņa lejupielādēta vairāk kā 600 reizes. Pēc saņemtajām ziņām, šī kampaņa deputātus neatstāja vienaldzīgus, daži no viņiem jutās ļoti aizkaitināti par pilsoniskās sabiedrības aktivitātēm.

- Satversmes tiesa lēmusi, ka Stambulas konvencijas norma par īpašu pasākumu īstenošanu sieviešu aizsardzībai no vardarbības atbilst Satversmei. Konvencijas pretinieku pusē neatbilstība LR Satversmei ir bijis viens no būtiskākajiem argumentiem, uz kuru tie vairs nevar atsaukties.
- Sarunu festivāla LAMPA diskusijā “Baltkrievija: aiz skatuves. Pieredzes stāsti” sarunā piedalījās Baltkrievijas aktīvistes un starptautisko attiecību politikas speciālisti, lai runātu par situācijas attīstību Baltkrievijā gadu pēc negodīgajām prezidenta vēlēšanām. Cēsīs notika arī Baltkrievijas aktīvistu neformāla tikšanās ar Cēsu novada domes priekšsēdētāju J. Rozenbergu un LR Saeimas pārstāvēm.

JAUNATNES PROGRAMMAS

Lai pilnveidotu un izplatītu MARTAs izstrādāto metodoloģiju darbā ar jauniešu grupām vardarbības mazināšanai un veselīgu attiecību veicināšanai jauniešu vidē, veikts nozīmīgs darbs vairākos virzienos:

- uzsākot starptautiskus projektus - “Dare to Care Baltics” (sadarbībā ar Lietuvu un Igauniju) un “Re-Group” (sadarbībā ar Rumāniju, Bulgāriju un Spāniju). Projektu ietvaros MARTA dalās ar jauniešu grupu metodoloģijas pieredzi un labo praksi, pielāgojot metodoloģiju katras valsts kultūrspecifikai.
- īstenojot nacionālā līmeņa apmācības projekta “Atbalsts Centra MARTA darbībai, veicinot ģimeņu, kurās aug pusaudži, labklājību un interešu aizstāvību” ietvaros.

Rezultātā metodoloģiju apguvuši vairāk kā 115 speciālisti, kas ikdienā strādā ar jauniešiem. Ar “Re-Group” projekta rumāņu partneru aktīvu iniciatīvu īpaši veiksmīgi jauniešu grupu metodoloģijas ieviešana izdevusies Rumānijā - tur metodoloģiju apguvuši jau vairāk kā 80 bibliotekāri.

- novadītas jauniešu grupas Latvijā - Alūksnē, Gulbenē, Rīgā, Koknesē, Naurēnos, Dobelē, Trikātā, kā arī projektu partnervalstīs - Lietuvā, Igaunijā, Rumānijā, Bulgārijā un Spānijā - gan tiekoties klātienē jauniešu centros un skolās, gan ierobežojumu laikā, izmēģinot metodoloģijas aktivitātes tiešsaistē.

Rezultātā jauniešu grupās Latvijā šogad piedalījušies vairāk kā 80 jaunieši.

2021. gadā uzsākts darbs ar studentiem - ar ASV vēstniecības Rīgā un ASV Valsts departamenta Alumni Engagement Innovation Fund (AEIF) atbalstu īstenots projekts “Drosme runāt: Dzimumu diskriminācijas un vardarbības novēršana Latvijas augstskolās”. Projekta ietvaros sadarbībā ar jauniešiem no Latvijas Studentu apvienības, Liepājas Universitātes, Ventpils Augstskolas, Rīgas Tehniskās universitātes, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas, Latvijas Universitātes un Starptautiskās kosmetoloģijas koledžas tika īstenots tiešsaistes nodarbību cikls par dzimumu līdztiesību un veselīgām attiecībām augstskolu vidē. Sadarbībā ar nodarbību dalībniekiem īstenota arī tiešsaistes konference “Drosme runāt! Ceļā uz studējošajiem labvēlīgu vidi”, kas tika veltīta izaicinājumiem, ar ko saskaras studenti studiju procesā - mentālās veselības jautājumiem un augstskolu vidē pieredzamās vardarbības, aizskaršanas un diskriminācijas problēmām.

“Daudz emociju raisa tas, ka saņemam uzmanību par mūsu darbību un sasniegumiem. Tik nozīmīgi un milzīgs prieks, ka darbs ar jauniešiem, apmācības paliek apjomīgākas un pieprasītākas. Ir cerība, ka nākotnes jaunieši izvēlēties veselīgus attiecību modeļus”, Jeļena Kaļņičenko, Centra MARTA sekretāre.

FORUMS Celies

Forumā nozīmīgs sasniegums ir apmācības *Vīriešu loma un iesaiste vardarbības mazināšanā*, kuras vadīja starptautiskās White Ribbon organizācijas vadītājs un dzimumu līdztiesības eksperts Humberto Carolo. Apmācības atbalstīja Kanādas vēstniecības Latvijā un tajās piedalījās 17 dalībnieki, kas divu dienu laikā izzināja veidus, kā vīrieši var kļūt par pārmaiņu aģentiem dzimumu līdztiesības un veselīgas vīrišķības veicināšanā un uz dzimumu balstītas vardarbības novēršanā.

Ar SIF atbalstu un sadarbībā ar Biedrību Tēvi notika tiešsaistes diskusijas un vebināri par ģimenēm aktuāliem jautājumiem:

- kā runāt ar bērnu/jaunieti par dzimumu līdztiesību;
- kā atbrīvoties no dzimtes stereotipu rāmjiem bērnu audzināšanā;
- kā arī par gaidām no tēviem un par tēva un vīrieša lomu mijiedarbībā.

ATTĪSTĪBAS SADARBĪBA

Uzbekistāna

2021. gadā tika uzsākts nozīmīgs 3 gadīgs ilgtspējīgs trīspusējs projekts Uzbekistānā sadarbībā ar Eiropas Komisiju, Latvijas Republikas Ārlietu ministriju, Latvijas vēstniecību Taškentā, Uzbekistānas UNDP un Uzbekistānas Valsts pakalpojumu aģentūru Tez, Oson va Qulay sieviešu konsultatīvo atbalsta centru izveidei 8 Uzbekistānas reģionos. MARTAs eksperti veido saturu sieviešu konsultatīvajiem centriem un pakalpojumu pieejamībai visām sabiedrības grupām.

Kaut realitātē sievietēm iespējas būt nodarbinātām ir par 30% mazākas, bet mājās viņu darba slodze ir 8kārt lielāka, šobrīd Uzbekistāna priecē ar lielo atvērtību pārmaiņām un milzīgo attīstības tempu.

Rezultātā laikā no 2021. gada oktobrim līdz decembrim projekta pilotrajonos ir nodrošinātas konsultācijas 5362 personām un 10 speciālistu treniņi.

Baltkrievija

Pēc 2020. gada prezidenta negodīgajām un nebrīvajām vēlēšanām Baltkrievijā, kam sekoja vardarbība pret iedzīvotājiem, kuri iestājās par sabiedrības vēlmi dzīvot neatkarīgā un demokrātiskā valstī, Centrs MARTA 2021. gadā turpināja sniegt gan psiholoģisko, gan ekonomisko atbalstu Baltkrievijas aktīvistiem.

Kopumā psiholoģiskais atbalsts nodrošināts 211 represiju upuriem – sievietēm, vīriešiem un nepilngadīgajiem, segti izdevumi par advokātu pakalpojumiem, apmaksāti pārtikas grozi politieslodzītajiem. 8 ģimenēm, kuras represiju dēļ bija spiestas pamest Baltkrieviju, tika segti dzīvokļa īres izdevumi par pirmo uzturēšanās mēnesi Lietuvā.

Nozīmīgi, ka apkopotie cietušo pieredzes stāsti, kas atklāj režīma nežēlību, ir iekļauti ziņojumos starptautiskām cilvēktiesību organizācijām.

Ukraina

2021. gada rudenī Centrs MARTA sadarbībā ar Nīderlandes Pašvaldību savienības un ASV starptautiskās attīstības aģentūras atbalstu organizēja studiju vizīti Austrumukrainas pašvaldību vadītājiem un vadošajām darbiniecēm ar mērķi iepazīt Latvijas sieviešu pieredzi politikā, valsts pārvaldes dažādos līmeņos un veidot izpratni par dzimumu līdzsvaru lēmumu pieņemšanā, kā arī attīstot pakalpojumus pašvaldībās.

FINANSĒJUMS

Kopumā Centrs MARTA 2021. gada ir spējis administrēt vai nodrošināt partnerību 35 dažādos projektos. Ievērojami pieaudzis gan individuālo, gan juridisko, gan vietējo, gan ārvalstu ziedotāju skaits.

“2021. gadā pārsteidza nebijis notikums - ziedojums MARTAI bija kāda pāra dāvana viņu kāzu dienā”, Dita Lāce, Centra MARTA finanšu vadītāja.

FINANSĒJUMS:

MADARA Cosmetics, AS; Atbalstu Latviju, biedrība; EAZYBI, SIA; Eazyone, SIA; Mobilly, SIA; FUNCTIONAL, SIA; IDT Media, SIA; IPF Digital Latvia, SIA; Circle K Latvia, SIA; Erda Group, SIA; OZOLS IR, SIA; Autonams, SIA; Pikku Myy, SIA; TRANSPARENT, SIA; AriZa, SIA; Rīgas Lutera draudze, individuālie ziedotāji; Rīgas Starptautiskais sieviešu klubs, AVON Cosmetics, UK ONLINE GIVING FOUNDATION; Finlands Svenska Marthaforbund (Somija), Venner AV Martasenteret (Norvēģija), LATVIAN EV LUTH CHURCH IN AMERICA, SISTERHOOD IS GLOBAL INSTITUTE, Donor Direct Action ziedotāji (ASV), NATEX/PSP GENERAL (Kanāda), Zviedrijas vēstniecība Latvijā, Somijas vēstniecība Latvijā, Norvēģijas vēstniecība Latvijā, Kanādas vēstniecība Latvijā, ASV vēstniecība Latvijā, Nīderlandes vēstniecība Latvijā, Lielbritānijas vēstniecība Latvijā.

PROGRAMMAS UN PROJEKTI:

- Valsts programma „Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un atbalsta pakalpojumu kriminālprocesa laikā sniegšana cilvēku tirdzniecības upuriem”.
- Valsts programmas „Sociālās rehabilitācijas pakalpojums no vardarbības cietušām pilngadīgām personām”.
- Ziedot.lv administrētās Dod 5 ziedojumu programma “Palīdzi izrauties no vardarbības ģimenē”.
- Rīgas sociālā dienesta programma "Individuālās sociālās rehabilitācijas programmas nodrošināšana pieaugušajiem".
- Eiropas Savienības programmu izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā „Erasmus+” projekts “Prevencija ++. Neformālā izglītība un prevencija.” (“Prevention++. Non-formal education and prevention work”).
- Baltijas jūras valstu padomes finansēts projekts “Drosme rūpēties! Baltijas valstīs”.
- Eiropas Komisijas finansējuma programmas “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” un valsts budžeta apakšprogrammas 22.10.00 “Sabiedrības saliedētības pasākumi” līdzfinansēts projekts “Tiecoties uz Taisnīgu un (FAIRCOM).

- Liepājas pilsētas izglītības pārvaldes finansēts projekts “IZCEĻAM un nostiprinām vērtības un attieksmes”.
- ASV vēstniecības un ASV Valsts departamenta fonda (Alumni Engagement Innovation Fund) līdzfinansēts projekts “Drosme runāt: Dzimumu diskriminācijas un vardarbības novēršana Latvijas augstskolās”.
- Eiropas Savienības programmu izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā „Erasmus+ KA2 stratēģiskās partnerības projekts “Pilnveidota un uzlabota Jauniešu grupu metodoloģija veselīgu attiecību veidošanai”.
- Eiropas Ekonomiskās zonas un Norvēģu finanšu instrumentu 2014.-2021.gadam Aktīvo iedzīvotāju fonda Latvijā programmas “Demokrātijas kultūra” projekts “Sieviešu tiesību kultūra – Demokrātijas stūrakmens”.
- Latvijas valsts budžeta finansētās programmas „Ģimenei draudzīga pašvaldība” projekts “Atbalsts Centra MARTA darbībai, veicinot ģimeņu, kurās aug pusaudži, labklājību un interešu aizstāvību”.
- CAP-Coalition Abolition Prostitution finansēts projekts “Atbalsts dzimumu līdztiesības izpratnei.
- Projekts “Pretdarbība anti-gender kustībai Bulgārijā, Latvijā un Ziemeļmaķedonijā”.
- EK patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) finansēts projekts “COALESCE Juridiskas, psiho sociālas un ekonomiskas iespējas integrēt no cilvēku tirdzniecības seksuālajai ekspluatācijai cietušas trešo valstu valstspiederīgās”.
- Valsts budžeta finansēts NVO fonda programmas projekts “Biedrības “Centrs MARTA” darbības stiprināšana”.
- Valsts budžeta finansēts projekts “Atbalsts vardarbībā cietušām sievietēm un bērniem Covid-19 krīzes apstākļos”.
- Projekts “Cieņpilna dzīve: Cilvēku tirdzniecības seksuālai ekspluatācijai izskaušana”.
- Ārlietu ministrijas finansēts projekts “Atbalsts represētajiem un viņu ģimenēm”.
- Eiropas Padomes finansēts projekts “Sabiedrības izpratnes veidošana par konvenciju vardarbības novēršanai”.
- Ārlietu ministrijas un ANO attīstības programmas Uzbekistānā līdzfinansēts projekts “Vietējo NVO kapacitātes celšana publisko pakalpojumu nodrošināšanā sievietēm un citām ievainojamām grupām lauku apvidos. Atbalsts Sieviešu Konsultatīvo grupu izveidei 5 pilot centros.”
- King Baudouin fonda līdzfinansēts projekts “Droši un brīvi Latgalē (SAFE+FREE in Latgale)”.
- ES Erasmus + programmas projekts “ID-PRO”.
- ES Erasmus + Stratēģiskās partnerības programmas projekts “Heartland”.
- Lielbritānijas vēstniecības atbalstīts projekts “Pētījums un darbnīcas, lai veicinātu atbalstu cilvēku tirdzniecības upuriem”.
- Eiropas Ekonomiskās zonas un Norvēģijas un finanšu instrumenta 2014-2021.gadam programmas “Vietēja attīstība un nabadzības samazināšana” projekts “Igaunijas speciālistu izpratnes veicināšana par vardarbību ģimenē”.
- Baltijas jūras valstu padomes finansēts projekts “Droša Vide”.
- Lielbritānijas vēstniecības atbalstīts projekts “Izpratnes veicināšana par ģimenes vardarbības jautājumiem Latvijā”.